

Försvarsutskottets yttrande

1978/79:2 y

över propositionen 1978/79:60 om åtgärder för försörjningsberedskapen på skoområdet jämte motioner

Till näringsutskottet

Näringsutskottet har den 21 november 1978 beslutat att bereda försvarsutskottet tillfälle att avge yttrande över propositionen 1978/79:60 om åtgärder för försörjningsberedskapen på skoområdet jämte motioner.

Utskottet

I propositionen 1978/79:60 föreslås statliga stödåtgärder i syfte att säkra en inhemsk produktion av läderskor på den nivå som är önskvärd från försörjningsberedskapssynpunkt. Vidare föreslås stödåtgärder för att trygga försörjningsberedskapen beträffande gummistövlar och stödja sysselsättningen vid Tretorn AB.

Försörjningen med livsmedel, beklädnadsvaror, bränsle för uppvärmning och läkemedel har avgörande betydelse för befolkningens fortlevnad och samhällsaktivitet i ett allvarligt krisläge.

För att den svenska säkerhetspolitiken skall kunna fullföljas i situationer som innebär hel eller delvis avspärrning av utrikeshandeln är det av stor betydelse att vårt land har en tillräcklig försörjningsberedskap.

Under år 1977 beslöt riksdagen om särskilda mål för försörjningsberedskapen på sko- och tekoområdena (prop. 1976/77:85, FöU 1976/77:11, rskr 1976/77:238 resp. prop. 1977/78:42, FöU 1977/78:5, rskr 1977/78:81). Enligt dessa beslut bör uthålligheten på beklädnadsområdet bestämmas för en avspärringssituation om ca ett år följd av en efterkristid. Denna uthållighet, som gäller en tidsperiod på ca tre år, innebär en högre ambitionsnivå än på de flesta andra försörjningsområden.

Enligt riksdagsbeslutet våren 1977 om mål för försörjningsberedskapen på skoområdet bör säkerställas en årlig produktion av ca 2 miljoner par läderskor. En produktion av 2,5 miljoner par bör eftersträvas. Beslutet byggde på uppgifter och bedömningar angående bl. a. önskvärd försörjningsstandard, möjlig import under krisförhållanden, ransoneringssystemets utformning och olika sätt att upprätthålla en försörjningsberedskap.

Regeringen tillsatte i april 1977 en särskild delegation – skodelegationen – med uppgift att leda en nödvändig omstrukturering och effektivisering av skoindustrin. Förslagen i propositionen 1978/79:60 bygger på en sammanfattande rapport som skodelegationen lämnade till chefen för handelsdepar-

tementet i augusti 1978. Delegationens förslag har långsiktig karaktär och syftar till att för åren 1979–1981 säkra den inhemska produktionskapacitet som behövs från försörjningsberedskapssynpunkt. Om inte föreslagna långsiktiga åtgärder vidtas, bedömer skodelegationen att en fortsatt årsproduktion om 2 miljoner par inte kan upprätthållas. Delegationens förslag innebär bl. a. ett allmänt produktionsstöd, fortsatt investeringsstöd samt bildandet av ett skoinstitut och ett holdingbolag.

Föredragande statsrådet tillstyrker i stort skodelegationens förslag om allmänt produktionsstöd m. m. Med hänvisning till de statsfinansiella kostnaderna uttalar han (s. 10) att nuvarande produktionsmål kan komma att behöva omprövas under perioden 1979–1981. Enligt hans mening bör bl. a. en lösning med produktionskapacitet "i malpåse" övervägas. Denna fråga behandlas i propositionen närmare i ett avsnitt om alternativa metoder att tillgodose försörjningsberedskapen (s. 17–18).

Statens kostnader för att upprätthålla försörjningsberedskapen på skoområdet har ökat kraftigt under de senaste åren. Enligt handelsministrarnas mening är det därför angeläget att man noga överväger nya möjligheter att täcka behoven i en krissituation. En sådan möjlighet är att kombinera löpande produktion med viss produktionskapacitet i malpåse. Denna möjlighet åberopades av dåvarande handelsministern i propositionen 1976/77:85.

Utredningsresultat tyder på att svårigheterna att utbilda ny arbetskraft är det stora problemet när det gäller att lita till produktionsutrustning i malpåse. Föredragande statsrådet anser att det är angeläget att undersöka om det är möjligt att minska sådana svårigheter genom särskilda förberedelser.

I motionen 1978/79:135 (s) yrkas bl. a. att riksdagen beslutar hålla fast vid det mål som beslöts med anledning av propositionen 1976/77:85 samt att riksdagen skall ställa sig bakom vad motionärerna anfört om produktionsresurser i malpåse m. m. Enligt motionärerna bör ett uppdrag för att undersöka hur man skall minska svårigheterna att utnyttja maskinutrustning i malpåse föregås av en redovisning till riksdagen om vilka åtgärder man kan ha i tankarna.

Försvarsutskottet påminner om att en ändring av det produktionsmål som beslöts av riksdagen våren 1977 kräver ett nytt beslut av riksdagen. Något förslag om sådant beslut har inte lämnats av regeringen. Målet är därför oförändrat. Utskottet finner det angeläget att produktionsmålet står fast.

När det gäller svårigheterna att utnyttja maskinutrustning i malpåse är det enligt utskottets mening rimligt att regeringen låter göra undersökningar av olika slag i syfte att finna möjliga vägar. Lösningar av stor principiell betydelse förutsätter utskottet kommer att anmälas för riksdagen innan de används i planeringen.

I motionen 1978/79:144 (s) erinras om att skodelegationen har bedömt att lättgummiskor inte är en viktig produkt från försörjningsberedskapssyn-

punkt. Tretorn AB i Helsingborg har en modern maskinpark för produktion av sådana skor. Motionärerna anser att skodelegationens bedömning kan ifrågasättas och att ytterligare överväganden bör ske.

Beträffande lättgummiskor räknar utskottet med att personal, som har erfarenhet av tillverkning av sådana, utgör en viss resurs i händelse av att man behöver forcera den inhemska tillverkningen av gummistövlar och övrig skobeklädnad. Utskottet är däremot inte berett att tillstyrka att man nu sätter upp ett produktionsmål för lättgummiskor.

I motionen 1978/79:145 (c) föreslås att riksdagen skall ställa sig bakom vad som anförts i motionen om behovet av en god tillgång på hantverksservice för att upprätthålla försörjningsberedskapen på skoområdet. Enligt motionären är det viktigt att trygga en god tillgång på skomakare.

Som utskottet tidigare har anfört (FöU 1976/77:11 s. 8) är god tillgång på reparationsverkstäder ett mycket värdefullt komplement till den inhemska nyttillverkningen vid en försörjningskris. Försvars- och näringsutskotten har tidigare understrukit vikten av att servicebehovet i ett krisläge nogta beaktas i planeringen.

Beträffande produktionsberedskapen i fråga om g u m m i s t ö v l a r föreslås i propositionen ett statligt stöd för produktionen hos landets enda tillverkare, Tretorn AB, under åren 1979–1981. Försvarsutskottet tillstyrker de föreslagna åtgärderna.

Stockholm den 30 november 1978

På försvarsutskottets vägnar
PER PETERSSON

Närvarande: Per Petersson (m), Bengt Gustavsson (s), Eric Holmqvist (s), Georg Pettersson (c), Gusti Gustavsson (s), Gudrun Sundström (s), Roland Brännström (s), Gunnar Oskarson (m), Hans Lindblad (fp), Bertil Johansson (c), Axel Andersson (s), Nils Erik Wååg (s) och Eric Hügemark (fp).

